

KOČEVSKI SLOVENCE

P. n. Državno tožilstvo
Novo mesto

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1. — din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785
Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje

Javen obračun Slovenske Straže v Ljubljani

Naša centralno narodno obrambna organizacija Slovenska Straža v Ljubljani polaga slovenski javnosti obračun svojega dela v lanskem letu. Objavljamo njeno topogledno poročilo, da uvidijo oni, ki so vedno popraševali kam je šel denar, ki ga je nabrala ob zbirkah za severno mejo in na kočevski dan. Zlasti slednje nas zanima. Povdarjamo, da smo kočevski Slovenci nadvse hvaležni delavni organizaciji še posebno za srečno zamisel „Kočevski dan“, ki bo, kot izjavlja Slovenska Straža, letno na njenem programu in ker smo kočevski Slovenci nadvse zadivljeni z bogatimi darili za naše otroke. Darila so zelo praktična, fine kakovosti in zelo primerna za otroke. Marsikateri družini je bilo letos odvzeta skrb za opravo otroka. Vedno ostanemo hvaležni skrbni narodni naši organizaciji.

Slovenska Straža v Ljubljani je lani vestno skrbela za naše narodne postojanke

V teku enega leta je „Slovenska Straža“ v Ljubljani izvedla tri narodne zbirke. Dve zbirki sta bili namenjeni naši severni meji in ena kočevskim Slovincem. Pri obdarovanju je „Slovenska Straža“ upoštevala v prvi vrsti načela, da je treba potrebnega otroka izdatno obdarovati, ker le tako darilo zares nekaj zaleže.

Prvo obdarovanje ob severni meji

S prispevki iz prve zbirke je „Slovenska Straža“ obdarovala 57 šol na severni meji. Razdelila je med šolske otroke 200 parov močnih zimskih čevljev, 275 kosov blaga za fantovske obleke, 236 kosov kosov blaga za kompletne dekliške obleke, 50 izdelanih kompletnih fantovskih oblek, 312 kosov izdelanega fantovskega perila, nad 300 dekliških hlačk in srajčk, nad 200 parov nogavic in za vsako šolo primerno število zvezkov, svinčnikov in peres.

Poleg šol je „Slovenska Straža“ iz te zbirke podprla s posebnimi zneski in darovi še nekatere revne družine v posameznih krajih, in sicer v Guštanju, Gornji Radgoni, Vuzenici, Kotljah, pri Svetem Primožu na Pohorju, v Marenbergu, pri Svetem Juriju v Slovenskih goricah in Sv. Juriju v Prekmurju.

Vsega blaga je bilo pri prvem obdarovanju na severni meji razdeljenega v vrednosti nad 100 tisoč dinarjev.

Obdarovanje na Kočevskem

Iz zbirke za kočevske Slovence je „Slovenska Straža“ izdala za obdarovanje nad 20.000 din., z nad 27.000 din podprla razne narodnoobrambne ustanove, s primernim zneskom je pomagala tudi idealnim akademikarkam, da so poleti pod vodstvom gđ. Kržičeve izvedle pomembno socialno narodnoobrambno akcijo otroških zavetišč na severni meji in na Kočevskem, 7000 din pa je „Slovenska Straža“ naklonila za knjige in potujoče knjižnice.

Obdarovani so bili otroci od 6. do 14. leta. Kraji, kjer so bili obdarovani, so bili porazdeljeni na sledečih šest večjih okolišev: Drago, Grčarice, Kočevsko reko-Stalcerje, Livold, Mozelj in Staro cerkev.

„Slovenska Straža“ je obdarovala na Kočevskem 220 otrok, upoštevala je tudi načelo, da obdaruje raje manj otrok, a te tem izdatneje.

Drugo obdarovanje ob severni meji

Pri prvem obdarovanju so bile zlasti upoštevane šole v Prekmurju. To pot so pa prišli na vrsto v prvi vrsti kraji v Halozah in v Podravju. „Slovenska Straža“ je letošnje zimo obdarovala 24 šol.

Zakaj se komunizem širi?

(Konec)

Četrti in poglaviti vzrok napredovanja komunizma je silna, premetena propaganda. Vso komunistično propagando vodi kominterna ali komunistična internacionala iz Moskve. Poglavito njeno delo je organizacija komunističnih celic ali stanic. Te se snujejo povsod, kjer je le mogoče, predvsem po industrijskih krajih, pa tudi po kmetih in celo v armadah. V delavskih okoliših vodijo boljševiško agitacijo, hujskajo na štrajke itd. V armadi skušajo te celice oslabiti skupnost, zanesti med vojaštvo nezadovoljstvo in upornost ter tako, če mogoče, za slučaj revolucije napraviti za komuniste najbolj nevarnega sovražnika, enotno zanesljivo armado. Naša hrabra jugoslovanska vojska je po zaslugi njegovih funkcionarjev, hvala Bogu, še prosta teh rdečih bacilov in nanjo se lahko s ponosom in zaupanjem ozira ves jugoslovanski narod. Te komunistične celice postavijo za vsako skupino kak poseben, vabljen, lažen ideal: temu svobodo, drugemu boj, fašizmu ali kapitalizmu, delavcem kruh, mir, svobodo itd.

Propaganda komunizma s tiskom je poglavje zase, o katerem je pedala nazorno sliko razstava, ki jo je leta 1936 priredil urednik lista „Lettres de Rome“ P. J. Ledit S. J. v ruskem kolegiju v Rimu. Ta razstava je pokazal zares satansko propagando komunističnega tiska, na tisoče in tisoče dnevnikov, revij, brošur, knjig, raznih tiskovin, skoraj v vseh jezikih, polnih bogokletja, polnih laži zoper Cerkev in papeža, polnih nemoralnosti, obenem pa fanatičnega pravljanja komunizma, češ da le isti more prnesti človeštvu svobodo, mir in srečo. V Moskvi izhaja osrednje glasilo, ki pod vodstvom kominterne daje vsemu rdečemu gibanju smernice in edinost. Med posameznimi narodi izhajajo taka glasila v narodnih jezikih. Pogosto dajejo komunisti svojim časopisom neznatna imena, da laže prevarajo občinstvo in tudi oblasti. Tako so na Češkem izdajali komunistični list „Iskra“. V Sloveniji je izhajala „Književnost“, ki je zamolčevala celo Ljenina in namesto tega rabila drugo njegovo ime „Iljiž“. Nekateri teh listov zlorabijo celo krščanstvo, tako francoska „Terre nouvelle“, ki ima na ovitku velik križ, a nad njim komunistični znak, srp in kladivo.

Peti vzrok, ki pomaga komunizmu je zadržanje velikega dela svetovnega nekatoliškega

Vsega blaga je bilo razdeljenega na 57 šol v vrednosti nad 82.000 din. Poleg tega so bili nekateri revni ljudje obdarovani tudi še v denarju.

Misel naše narodnoobrambne organizacije, da se priredijo redno vsako leto narodne zbirke za severno mejo in kočevske Slovence, je bila blagodejna. „Slovenska Straža“ je z njimi izvršila veliko narodnoobrambno delo.

Tudi ob tej priliki se ponovno zahvaljujemo vsem darovalcem, tvrdkam in tovarnam, ki so nam darovali blago ali ga prodali po nižjih cenah. Naj jim gre zahvala zlasti v imenu obdarovancev, ki so se s solzami v očeh zahvaljevali na miklavževanjih in božičnicah za darove vsega naroda in pri tem živo občutili, da narod zares ni le prazna beseda.

Ko priobčujemo to poročilo o narodnih zbirkah, izražamo toplo prošnjo in željo, da se pri prihodnjih zbirkah „Slovenske Straže“ vsakdo še bolj zave svoje narodne dolžnosti in žrtvuje zares po svojih močeh.

časopisja, ki o komunizmu po dogovoru molči. Ti listi, ki sicer tako hlastajo po dnevnih novicah, so molčali o grozotah, ki so jih komunisti počenjali v Rusiji, Mehiki in Španiji. Tu kaj je komunizem pomoril na tisoče duhovnikov in civilistov, razdeljal toliko cerkva, uničil toliko umetniških spomenikov, toda v svetovnem časopisju je o tem vladal molk. Vzrok tega molka je dejstvo, da je skoraj vse svetovno časopisje v rokah židov, ki so početniki komunizma in se že dolgo bore proti krščanski ureditvi držav. Iz navedenega vidimo, da se komunizem silno pretkano in zahrbtno vtihotaplja v človeško družbo, da se nam kaže pod različnimi goljufivimi vabami ne izbira sredstev za širjenje svojega peklenskega nauka. Zato bodimo budni in oprezní, da ne zaidemo v njegove mreže!

Za kočevski okraj!

V Belgradu se je mudil pretekli teden predsednik Slovenske Straže na Kočevskem g. Škulj. Sprejet je bil pri obeh slovenskih ministrih g. dr. Kulovcu in g. dr. Kreku ter pri ministru vojske in ministru za socialno politiko g. dr. Budisavljeviču. Ponovno se je zglasil na zunanem in trgovinskem ministerstvu. Posredoval je predvsem za potrebe kočevskega okraja in še posebej za kočevske Slovence v imenu Slovenske Straže. Upamo, da se bodo uspehi kmalu pokazali.

Z ministroma dr. Kulovcem in dr. Budisavljevičem je zlasti obravnaval pereče vprašanje gozdnega delavstva v Loškem potoku, ko Hrvatje lani in letos ne puste slovenskih delavcev v hrvatske šume, češ da je ta služek le za Hrvate. Upamo na uspeh tudi topogledno. Na merodajnih mestih je g. Škulj razpravljajal o namenjeni priključitvi občin Draga in Osilnica k dravski banovini. Dobil je ugodna zagotovila.

Plačajte naročnino!

Politični pogovori v Belgradu

Po pogovorih, ki jih je imel g. predsednik dr. Kulovec dne 19. februarja v Belgradu z nekaterimi člani vlade, je bil snoči sprejet pri g. predsednika vlade Cvetkoviču. Sprejem v kabinetu predsednika vlade v predsedništvu ministrstva je trajal eno uro. Na sestanku sta izmenjala misli o vseh perečih političnih vprašanjih, ki so na dnevnem redu. Predsednik vlade se je sešel tudi z več člani svojega kabineta. Sprejel je med drugimi tudi dr. Mačka.

Predsednik dr. Kulovec je dne 20. februarja sprejel v svojem kabinetu finančnega ministra dr. Šuteja, ki se je mudil pri njem dalj časa in razpravljal z njim o vseh vprašanjih, ki se tičejo Slovenije.

Za finančnim ministrom je predsednik dr. Kulovec sprejel v svojem kabinetu senatorja dr. Schaubacha in g. Mihelčiča s celjskim županom dr. Voršičem ter bivše poslance dr. Golio, Therschnha, Štrcina in Škulja. G. Štrcin je posredoval v zadevah kamniškega okraja tudi v raznih ministrstvih, g. Škulj pa v zadevah kočevskega okraja in je bil sprejet tudi pri vojnem ministru Pešiču in socialnem ministru dr. Budisavljeviču.

G. predsednik dr. Kulovec je potem odšel v zunanje ministrstvo, kjer ga je sprejel zunanji ministrom dr. Markovič.

Prosvetni minister dr. Krek je sprejel v svojem kabinetu predsednika JUU Ivana Dimnika in predsednika tega društva za dravsko bano vino Metoda Kumlja in tajnika Dragotina Zupaniča.

Velecenjeni gospod urednik!

Z ozirom na popravek g. Verderberja Gustava v 5. številki Vašega lista, da tukajšnja gasilska četa ni izključila Slovence iz organizacije, temveč samo enega člana, ki se izdaja za Slovenca in ki se je pregrešil proti društvenim pravilom, Vas prosim za objavo naslednjih podatkov:

Izključen sem bil na zadnjem občnem zboru jaz. Poprej sem bil dolgo let član in funkcionar čete, nazadnje orodjar. Ker sem vestno pazil na orodje in drugo lastnino čete, sem začel v spor z nekim članom čete in sem bil nato nenadoma in brez navedbe razlogov z dopisom od 3. aprila 1940 razrešen funkcije orodjarja. Vse to se je zgodilo, ne da bi bil zaslišan. Prav tako sem bil tudi na zadnjem občnem zboru

izključen brez navedbe razloga in ne da bi mi bila prilika dana, da se zagovarjam.

Pritožil sem se na župo in na gasilsko zajednico v Ljubljani, nisem pa prejel še nobenega odgovora.

Slovenskih gasilcev v gasilski četi Kočevje, vsaj delujočih, ni. Edina izjema in poslednji gasilec sem bil jaz.

Iz pasusa v popravku, da je bil izključen samo en član, ki se izdaja za Slovenca, izhaja, da v resnici nisem Slovenec. Na to pripominjam, da je moj oče Jože doma iz Novega mesta in je bil zmeraj Slovenec, moja mati pa je doma iz Volče vasi pri Št. Jerneju, torej tudi Slovenka po rodu.

Zahvaljujem se Vam za objavo in beležim z odličnim spoštovanjem

Falkner Avgust, Kočevje.

Za objavo list ne sprejme nobene odgovornosti.

Novice

Kočevje narašča. Po izdaji krušnih kart se je ugotovilo, da v mestu prebiva 4087 prebivalcev in jih je za tisoč več kot leta 1931. Ta prirastek tvorijo sami Slovenci.

50 letnico rojstva obhaja te dni okrajni šolski nadzornik g. Alojzij Peterlin iz Kočevja. G. nadzornika diči plemenit značaj ter živa krščanska in narodna zavest. Z vso svojo vzorno družino vneta deluje v vseh tukajšnjih političnih in prosvetnih organizacijah, ki so osnovane na temeljih slovenstva in krščanstva. Med drugim je predsednik krajevne JRZ, podpredsednik Sl. Straže na Kočevskem itd. Slavljence se je srečal z Abrahamom v krogu svoje družine čil in zdrav na duši in telesu. K mnogim čestitkam se pridružujemo tudi mi in želimo, da bi ga vsemogočni Bog ohranjal še na mnoga leta v naši sredi!

Odlikovanje. S kraljevim ukazom je bil odlikovan z redom V. stopnje naš priljubljeni katehet prečastiti gospod misijonar Plantarič Alojzij. Čestitamo!

Krušna moka je po dolgem čakanju vendarle prišla okoli 20. februarja za februar. Prehranjevalni urad je vsakemu imetniku krušne karte dodal 2 1/2 kg krušne in 1/2 kg bele moke. Zaradi premalih količin poslane moke do sedaj še nihče ni dobil predpisanih štiri kilogramov.

Predavanje o naših izseljencih je priredilo naše Prosvetno društvo dne 4. februarja. Pre-

daval je izseljenski duhovnik g. Stanko Grims. Le škoda, da ni moglo več občinstva prisostvovati temu nadvse zanimivemu predavanju. Takih predavanj si še želimo!

Ženitev. V režiji g. sodnika Lazarja je vprizorilo Prosvetno društvo na pustno nedeljo ob 4 popoldne Gogoljevo komedijo Ženitev. Igra je privabila mnogo slovenskega občinstva v dvorano ljudske šole in nad vse lepo izpadla.

Na občinski hiši je visela črna zastava.

Umrli je mestni vodovodni monter g. Sorger Lovrenc, ki je bil dolga leta v občinski službi in bil pravzaprav pravi obratovodj vodarne, gramozarne in občinskih javnih cest. Bil je tudi več let zastavonoša in mehanik gasilske čete.

Nagle smrti je umrla lastnica tukajšnje kavarnе gđ. Marija Braune, hči bivšega kočevskega župana.

Sv. Matija led razbija, če... Že je izginil sneg in mislili smo, da bo v kraju zima. Kar je zapadel nov sneg in sv. Matija je držal besedo.

Obnavljanje zalog moke

Glede obnavljanja zalog moke v bodoče veljajo navodila Prevođa, da bodo trgovine in pekarnе prejele le toliko moke, kolikor bo občini predloženih odrezkov od nakaznic za moko in kruh. Tudi občine same prejmejo le toliko moke, za kolikor bodo predložile Prevođu odrezkov nakaznic za moko in kruh. Trgovine in pekarnе zbirajo odrezke in bone za oddano moko in kruh. Te odrezke je treba sortirati po količinah, ki jih odrezki predstavljajo. Odrezki za en kilogram moke naj se zavijejo v ovoj (kakor denar), manjši odrezki naj se lepijo na pole ali nabirajo na niti. Skrbeti je, da bodo odrezki zbrani v zavoje, nalepljeni ali nabrani na niti tako, da bo vsaka enota predstavljala 10 kg moke. To je potrebno zaradi pregleda in hitrega poslovanja. Vsaka enota odrezkov, ki predstavlja 10 kg moke, mora imeti pritrjen listek s štampiljko trgovca in označbo števila odrezkov in teže moke, ki jo odrezki predstavljajo. Trgovci in peki predložijo občini odrezke s posebno vlogo, v kateri mora biti navedeno število odrezkov in količina moke, ki jo odrezki predstavljajo. Jamčijo za to, da so odrezki pravilno seštet in navedbe v vlogi pravilne. V vsakem primeru zlorabe jim bo Prevod ustavil nadaljnjo dobavo moke.

Vsakega prvega in petnajstega v mesecu sporoči vsak občinski preskrbovalni odbor Prevođu

† Dekan Anton Skubic:

6

Zgodovina ribniške župnije - turški pohodi

Naslednje leto 1481. je umrl Sultan Mohamed „Osvojevalec“. V tridesetih letih svojega vladanja je pridobil turškemu polumesecu prej nepoznano slavo in oblast. Za slovenske dežele, in kakor smo videli, tudi za Ribnico, je bil prava božja šiba. Kristjane je smrtno sovražil. Zgodopisci poročajo, da je v nekem razglasu do svojih objavil sledečo prisego: „Obljubljam in prisegam pri edinem Bogu, niti poželeti kake druge naslade, ne storiti nič dobrega, niti obrniti se proti vzhodu, dokler ne razdenem in s kopiti svojih konj ne popteam lesenih, železnih, srebrnih in slikanih Bogov, ki so jih z rokami naredili častilci Kristusovi, dokler ne izbrišem s sveta od vzhoda do zahoda vseh njihovih pregreh.“¹ Ni čudno, ako so pod takim fanatizmom naši kraji toliko trpeli.

Zadnja leta cesarja Friderika so bila za Kranjsko strašno usodepolna, dvakratni turški napad in potres. Na sv. Mihaela večer leta 1491. so Turki vdrl v Metliko, v sredo nato pa so jo udarili proti Novem mestu in Beli cerkvi. Tam so se utaborili z namenom, da jo mahnejo v Celje in potem na Gorenjsko in nazaj grede napadejo našo deželo. Ker pa niso mogli narasle Save in Krke prebresti, so hladili svoj srd nad okolico Čušperka, Turjaka, Dobropolj, Nadliška, Žužemberka, Suhe Krajine, Ribnice, Kočevja, dočim so vse požigali, prebivalce pa z vsem njihovim imetjem

vlačili v sužnost. Ravno kar je bila pospravljena žetev in z njo je bila beguncem odvzeta vsa prehrana.²

Enako so to leto trpeli kraji okoli Novega mesta, Št. Jerneja in Kostanjevice. Do Ljubljane je segalo razdejanje. Udarec je bil toliko hujši, ker je prišel nepričakovano. To pot tudi z Hrvaškega ni došlo nikako svarilno znamenje. Zdi se, da so Hrvatje sklenili s Turki poseben mir, da so se samo rešili, kar ni verjetno, zakaj splošna stiska je rodila tak egoizem, da je hotel vsak samega sebe rešiti. Veljal je rek: Reši se, kdor se more. Deželni glavar Viljem Turjaški je v nekem pismu z dne 4. oktobra z ganljivimi besedami opisal bedo od vsega sveta zapuščenih, ubogih kmečkih ljudi in izražal bojazen, da divji sovrag čaka le padca naraslih voda, da ponese še v ostalo Gorenjsko in Dolenjsko grozoto razdejanja. Vendar pa je Turke čakalo povračilo. Kranjsko viteštvo in nabrano vojaštvo se je skrilo v gozdu na Hrušici, ko ravno pride Turci s svojim plenom. Kranjci ga obkolijo in mu iztrgajo njegov plen. Še danes se imenuje tamkaj neki kraj „Turški klanci“. K vsej bedi se je to leto pridružil še močan potres. Manj dokazan kot prejšnji, vsaj v podrobnostih, je turški vpad leta 1492. Valvazor pravi, da so tudi to leto Turki plenili po deželi kakor običajno, pridrli do Ljubljane, požgali predmestja, pa so bili od Jurija pl. Herbersteina pri Novem mestu premagani in pognani v beg.³

Izmed vseh stanov so turški napadi najhujše zadeli kmeta. Gospoda in meščani so bili zavarovani z močnim obzidjem, kmet je postal z družino in imetjem vred plen divjih

roparjev, ako se mu ni posrečilo o pravem času zbežati. Po raznih krajih je bilo na stotine zemljišč brez gospodarja in obdelovalca. Na razsežnem gospodstvu graščine v Kostelu ob Kolpi je bilo v začetku 16. stoletja le pet zemljišč zastavljenih,⁴ vse drugo pa so kmetje zapustili. V teh razmerah so se prebivalci Ribnice in Kočevja morali zateči k obrti „k suhi robi“, da so si po svetu služili kruh, ker ga jim je doma odjedal kruti Turci. Ribniška suha roba je izpričana v 15. stoletju, pa njeno izdelovanje gre gotovo v davne čase nazaj. O njej izvemo šele, ko je cesar Friderik, prvi lastnik ribniškega gospodarstva za izumrlimi celjskimi grofi, leta 1492. dovolil Kočevcem in Ribničanom izvažati živino, platno in razne lesene predmete, kakršne sami doma izdelujejo, na Hrvaško in v druge obmejne dežele. Kakšni so bili ti domači izdelki, nam pripoveduje Valvazor: leseni krožniki, lesene sklede, škafi, vedra, rešeta in mnoge druge drobnarije.⁵

Valvazor poroča, da so ob njegovem času izdelovali v Bukovici, Danah, Gorenji vasi, na Jurjevici, v Sajevcu, Zamostcu, Žigmarcah, Kotu, Sodražici, Sušju in Ravnah povečini leseno suho robo.⁶ Lončarji pa so bili ob njegovem času v Dolenji vasi, ki je štela nad 80 hišnih števil, v Goriči vasi, Hrovači, Nemški vasi, (Hafner oder Töpfer) Otavica in Prigorici.⁷

⁴ Gruden 366.

⁵ Tam. 405.

⁶ Valvazor I, 214. „Die Einwohner nähren sich meistens in hölzernen geschiren, als da sind Schafer (oder butten), Bottinge, grosse oder kleine Multern, Löffel, Schmalzkübel, Teller, Schüssel, Schachtel, Peiter, Siebreife und dergleichen hölzerne Arbeit, welches sie im Lande überall herum tragen.“

⁷ Valvazor II, 214.

¹ Gruden 350. sl.

² Dimitz 1. 295. sl.

³ Valvazor XV, 382. X. 306.

s posebno vlogo, koliko je prejel od trgovcev in pekov vrnjenih odrezkov. Istočasno pa te odrezke pošlje Prevodu. Prvo pošiljko odrezkov naj občine pošljejo Prevodu 15. februarja. Istočasno naj vrnejo tudi vse neizdane nakaznice.

Konsumenti dobe nove nakaznice proti predložitvi glave od stare nakaznice. Oni, ki imajo pravico do nakaznic, pa jih iz kateregakoli vzroka še niso prejeli, dobe nakaznice pri občinskem preskrbovalnem uradu. Občinski preskrbovalni uradi zbirajo glave nakaznic in jih pošljejo Prevodu do vsakega 15. v prihodnjem mesecu.

Poročajo

Ribnica. Dramska družina tukajšnjega Prosvetnega društva je vprizorila v nedeljo 16. februarja t. l. komedijo v treh dejanjih „Pričarani ženini“. Priznati moramo, da je bila predstava kar se tiče igranja samega, kakor tudi vseh ostalih podrobnosti, na višku. Vloge so bile dobro zasedene in lahko trdimo, da tako dobro naštudirano delo še dolgo ni šlo preko našega kakor tudi kakega drugega tukajšnjega ali okoliškega odra. Igralci se lahko z mirno vestjo s to igro predstavijo najstrožji publiki. Igro je spretno zrežiral občinski tajnik g. Nande Češarek, ki je obenem igral poštarja tako izvrstno, da je to ena njegovih najpopularnejših vlog.

Vel. Lašče. Na pustno nedeljo 23. t. m. je velikolaško Prosvetno društvo vprizorilo burko „Res lušno je bit na deželi...“ v režiji jurista g. Modica. Čisti dobiček igre se je poklonil za zimsko pomoč.

Kočevje. Tukaj se mudi tukajšnji rojak dr. Kren Viktor, zdravnik-specialist. Mož ima za seboj kaj čudno preteklost. Rodil se je l. 1882. Po končani gimnaziji se je posvetil študiju medicine na dunajski univerzi, kjer je promoviral za doktorja zdravniške vede. Preko štirideset let je preživel v Münchenu v Nemčiji. Tam je po svojih trditvah pustil ves svoj instrumentarij in 2800 mark gotovine, kar pa baje zaradi mednarodnega položaja ne more dobiti v Jugoslavijo. Nekaj časa je bival v Črni gori in Bosni, kjer se je preživljal z najrazličnimi posli. Po vsej Jugoslaviji si išče kakršnegakoli tudi ročnega dela, da bi se mogel vsaj za silo preživeti. Sedaj se je vrnil med svoje rojake v Kočevje, kjer v pomanjkanju najpotrebnejšega prenočuje po raznih šupah ter strti na duši in telesu berači za skromno skorjico kruha. Pač čudna so pota usode.

Glažuta. Zelo nas je razveselila banska uprava v Zagrebu, ko nam je poslala novega učitelja v osebi g. Meden-a Maksimiljana, pristnega Slovence iz Cerknice. Gospod učitelj se je takoj lotil pouka, da se nadomesti zamujeno. Poučuje tudi starejši letnik. Zdaj smo spet brez skrbi za našo mladino. Želimo, da bi g. učitelj vzgajal naše otroke v strogo verskem in narodnem duhu. Ne moremo pa se pohvaliti s prehrano. Doslej nismo dobili iz Drage še prav nič, razven petroleja. Kaj bo, če pri tem ostane! Upamo, da bo v naslednjih mesecih topogledno bolje.

Notranji pregled

Ponovni govor predsednika slovenske JRZ ministra dr. Kulovca v Mariboru

Od zadnjega celjskega govora predsednika slovenske JRZ ministra dr. Kulovca so se v javnosti oglašali razni glasovi, češ da zdaj pride koncentracija vlade in strank, nakar bo seveda tudi JNS prišla v vlado. Kakor smo takrat že poročali, je predsednik slovenske JRZ minister g. dr. Kulovec v Celju naglasil, da naj bi se v teh težkih časih vse stranke in vsa javnost zavedale resnosti ter omilile svoj politični boj, pač pa naj bi se vse stranke zavedale, da je v prvi vrsti treba gledati na skupne višje koristi in ne na strankarstvo. Na to uho kajpada znani naši politiki niso hoteli slišati, pač pa so hoteli zatrjevati, da so seveda za takojšnjo koncentracijo vlade v tem smislu, da tudi oni takoj stopijo v vlado. Kakor je videti, jim v teh časih le to blodi po glavi. Dne 15. t. m. zvečer pa je predsednik slovenske JRZ minister dr. Kulovec imel svoj govor zaupnikom JRZ v Mari-

Duhovno berilo

Postni čas je pred nami. Uvede ga sv. cerkev s posebnim obredom pepeljenja. Pepel, sežgan iz blagoslovljenih vejic zadnje cvetne nedelje, že po svoji naravi spominja na minljivost in smrt. Oljčna vejica je dolgo kljubovala svoji spremembi. Kazno je bilo, da bo za vedno ohranila svojo navadno zeleno barvo, kakor da je še vedno življenje v njej. Ali zadostoval je trenutek in iz zelene vejice ni ostalo drugega kakor kupček pepela. Ta pepel blagoslovi duhovnik na pepelnico, potrese ga na našo glavo in govori: „Spominjaj se, človek, da si prah in se v prah povrneš.“ Kakor bi hotel reči: „Ali se spominjaš, kako lepo zelena je bila ta vejica, pa en sam trenutek je zadostoval, da je iz nje nastal ta pepel? Glej, tudi zate bo en sam trenutek zadostoval in iz tvoje tako ponosnega telesa, ki ga toliko ljubiš, na katerega toliko daš, za katerega toliko skrbiš, bo izginila vsaka sled življenja. Celotisti, ki te najbolj ljubijo, ki te obožujejo, ne bodo mogli storiti drugega, kakor da to mrtvo truplo polože v grob, kjer se bo zopet razkrojilo v tisto sestavino, iz katere je bilo vzeto, kakor tako pomenljivo govori duhovnik: „Vzemi zemlja, kar je tvoje, Kristus naj sprejme, kar je Njegovega: meso je iz zemlje, duh pa je od zgoraj vdihnen.“

Meso je iz zemlje. Samo meso. Duh pa, ki prihaja iz božjih ust, ta duh naj se vrne h Gospodu. Žal, da ljudje za tega duha, ali kakor ga navadno imenujemo, za svojo dušo tako malo skrbijo. Telo mora dobiti svojo hrano, obleko, nego. Prav je tako, da jo dobi. Saj je nosilec nesmrtnosti duše. Ako telo zbolí, kako smo zbegani, kako hitimo k zdravniku iskat pomoči. Prav je tako. Ali dobi vsakdanjo hrano v pobožni molitvi in kruhu, ki ga je Gospod podelil z nebes? In ako zbolimo, hitimo k zdravniku, ki ga je postavil Gospod, da v zakramentu sv. pokore ozdravi našo dušo.

Pri pepeljenju ne želi sv. cerkev povdariti samo minljivost človeškega telesa, ampak predvsem vrednost neumrjoče duše. Povedati hoče: „Za telo si lepo skrbel, zdravo je in krepko. Ali v kakšnem stanju pa je danes tvoja duša?“ Ko duhovnik blagoslovi pepel, govori tako pomenljivo: „Blagoslovi in posveti ta pepel; naj bo uspešno zdravilo vsem, ki kličejo Tvoje ime in se obtožujejo v zavesti svojih grehov in v pričo Tvoje božje milosti objokujejo svoja slaba dela. Daj, da dosežejo telesno zdravje in varstvo dušam...“

Da, varstvo dušam. Samo eno imaš, neskončno je dragocena, sam Sin božji je preli zanj svojo kri, reši jo, spravi jo v varno zavetje božje milosti. Glej, sedaj v postnem času je prijeten čas, zdaj so dnevi zveličanja. Kakor si skrbno pazil na telo, tako porabi ta sveti postni čas za to, da pride tudi duša na svoj račun. V svetem postnem času naj telo izve, da je le nosilec nesmrtnosti duše, da je le služabnik, duša pa vladarica. V tem svetem času naj dobi duša obilno hrano, telo pa ostane malo zapostavljeno, da se zave, da je njegova dolžnost, služiti duši, ki bo večno živela. Z njo pa bo spojeno tudi telo, kakor tako lepo govori sveta cerkev v slavošpevu pri sv. maši za umrle: „Saj svojim vernim, Gospod, življenja ne vzameš, ampak le spremeniš, in ko razdeneš dom tega bivanja na zemlji, jim pripraviš večno bivališče v nebesih.“

born, kjer se je pečal s temi ponudbami ter naglasil, da smo vsi brez razlike dolgi služiti splošnim narodnim in državnim vrednotam. Ta dolžnost zadeva kajpada najprej nas, ki smo večinska stranka, zadeva pa tudi druge stranke, najsi bodo še tako majhne. Nato je minister dr. Kulovec slovesno naglasil, da ima njegova stranka od slovenskega naroda zgodovinsko legitimacijo, da zastopa slovenski narod. Prav zato pa mora ta stranka tudi skrbeti, da se ne bi moči slovenskega naroda še bolj cepile. Zato je tudi pozval druge stranke, naj velika vprašanja našega naroda ne presojujejo s stališča tistega, ki stoji na svojem zeljniku. Nato je govornik naglasil željo vlade narodnega sporazuma, ohraniti mir doma in zunaj. Vsa naša zunanja politika gre za tem, da se ohrani zunanji mir. Smernice za to politiko daje modri knez namestnik Pavle. Zborovalci so knezu namestniku

priredili burne ovacije. G. minister je nato izrekel tople besede za našo kraljevsko hišo, vojsko in Jugoslavijo. S tem v zvezi pa je vnovič naglasil našo enodušno željo in zahtevo po slovenski banovini.

Razgovor predsednika vlade z Aco Stanojevičem

V naši notranji politiki se vsekakor pripravljajo novi dogodki. Politična javnost sklepa namreč zlasti iz obiska predsednika vlade pri voditelju starih radikalov Aci Stanojeviču. Dne 17. t. m. je namreč predsednik vlade obiskal Aco Stanojeviča, ki se spet zdravi v Niški banji. G. Cvetkovič je namreč dne 17. t. m. obiskal Stanojeviča dvakrat, dne 18. t. m. pa še enkrat. Časnikarji so kajpada bili spet radevedni ter so g. Cvetkoviča spraševali, kako in kaj, ali sta se morebiti pogajala in kaj sta sklenila. G. Cvetkovič pa je kratko dejal, da sta z g. Stanojevičem že stara prijatelja in da med njima niso potrebna nobena pogajanja. Nato pa je resno dodal: „Zdaj je potrebno le to, da smo zbrani ter da upoštevamo splošne interese!“ Drugega ni hotel nič reči. Iz vsega tega sklepajo, da so pogajanja vendarle bila in da stari radikali utegnejo kakorkoli opustiti svoje dosedanje opozicijsko stališče.

Ogerski prosvetni minister v Belgradu

V petek se je pripeljal v Belgrad madžarski prosvetni minister g. Homan. Sprejel ga je naš prosvetni minister dr. Krek. Madžarski minister ostane v Belgradu še kak dan. Sklenjena bo kulturna pogodba med Jugoslavijo in Madžarsko.

Za člana banskega sveta za kočevski okraj

je bil imenovan predsednik dobrepolske občine ter sreskega cestnega odbora g. Strnad.

Zasedanje banskega sveta

se je vršilo pretekli teden. Obravnavali so banovinski proračun za leto 1941.

Izvajal se bo samo devet mesecev, to je do 31. decembra in ne več do aprila.

Proračun ne uvaža nobenih novih davščin. Prinaša pa zvišanje trošarine na pivo od 60 na 100 din pri hl. Konzum piva je lani znašal 93.000 hl, pri enakem konzumu bi to povišanje dalo 3.72 milijone din. Pričakovati je, da zvišanje trošarine na pivo ne bo imelo za posledico zmanjšanje potrošnje piva verjetno je celo povečanje potrošnje piva v letu 1941.

Zvišana je nadalje banovinska taksa na prenos nepremičnin, ki je določena na 50 % državne prenosne takse, tako da bo znašala 3—5 % vrednosti. Zvišanje te takse ne bo zadelo prenosa kmečkih nepremičnin. Kmetovalci bodo plačevali kot doslej le 1 % vrednosti nepremičnin, če so odsvojitelji sorodniki v prvi črti ali so s takimi poročeni ali zaročeni. Zvišanje te takse bo najbrže dalo banovini okoli 5 milijonov din, če bo promet nepremičnin ostal na isti višini, kot je bil v letu 1940.

Med ostalimi postavkami je povečan donos od doklade k drž. neposrednim davkom, kar bo v glavnem krilo povečanje izdatkov. Višji dohodek je proračunan tudi pri trošarini na pivo. Neznatno zvišanje je pričakovano pri 50 % dokladi k dopolnilni prenosni taksi. Na drugi strani pa previdnost narekuje znižanje dohodka in trošarin na bencin, na pnevmatiko in na jedilno olje, pri čemer je bil vpoštevan doseženi uspeh v tekočem letu. Druge postavke, ki imajo značaj fiskalne obremenitve, so ostale nespremenjene.

Zaključne besede g. bana dr. Natlačena na Slovence

G. ban je med drugim dejal:

Ponovno je bilo v teh dneh poudarjeno, da živimo v težkih časih, v časih, ko se odloča usoda mnogih narodov in držav, ko traja vojna vihra z vsemi grozotami okrog nas. V ognju se preskuša zlato in v časih velike in splošne stiske se preskuša vrednost in veličina posameznika in celih narodov. Stavimo, kar je v naši moči, da bo naš narod v teh težkih, a velikih časih pokazal, da je vreden, da še dalje živi, da zasluži dostojno mesto na božjem soncu, da zasluži lepšo bodočnost kakor je bila njegova preteklost, da postane res na tej prelestni svoji zemlji svoj gospod.

To zaobljubo napravimo danes vsi, preden se razidemo, s trdnim in nespremenljivim skle-

pom, da hočemo tej sveti zaobljubi ostati zvesti in ji služiti, dokler se ne izpolni do konca. In enako zaobljubo naj napravijo vsi, prav vsi, ki jih je slovenska mati rodila, in vsi brez izjeme prispevajmo po svojih močeh, da se čimprej izpolni.

Z vero v Boga služimo narodu in državi!

Uredba o občinskih uslužbencih

Osnutek uredbe o spremembah uredbe v občinski uslužbencih se nanaša samo na pragmatično nastavljene občinske uslužbenke, ne pa na pogodbenke. V glavnem določa najnižje začetne osnovne plače uradnikov, ima pa tudi določbo o premeščanju občinskih uslužbencev.

Zunanji pregled

Po obisku našega ministrskega predsednika Cvetkovića in zunanjega ministra Cincar Markovića pri Hitlerju v Berchtesgaden

Na jugovzhodu so stopile v ospredje tri države: Jugoslavija, Romunija in Bolgarija. Jugoslavija zaradi obiska, ki sta ga predsednik vlade Cvetković in zunanj minister Cincar Marković napravila pri Hitlerju v Berchtesgaden in ki je po besedah uradnega obvestila potekel „v duhu tradicionalnega prijateljstva med obema državama“.

Bolgarsko-turški nenapadalni pakt — verjetno pod pritiskom Rusije in za mir Grčije z Italijo

V jugovzhodni Evropi vsa poročila pravijo, da bodo nemške čete kmalu v Bolgariji in da proti temu ne bo nobenega odpora. Bolgarija in Turčija sta podpisali nenapadalni pakt, ki dejansko izključuje, da bi Turčija z oboroženo silo nastopila proti Bolgarom, če spuste nemške čete v svojo državo. Verodostojni viri trdijo, da je morala Turčija popustiti, ker je Sovjetska zveza kot prijateljska zaveznica Nemčije Turkom zagrozila z napadom na Dardanele in na Kavkaz, ako se vmešajo v bolgarske zadeve. Istočasno z bolgarsko krizo se razvija tudi hud pritisk na Grčijo, da bi sklenila mir z Italijo. Mirovna posredovanja vodi Nemčija in prisotnost njenih čet na bolgarski meji ima tudi namen, podpreti besede nemških diplomatov v Atenah.

Angleški protiukrep

Nasproti temu pa je Anglija sedaj pokazala voljo, da noče izgubiti svojih balkanskih postojank. Najprej je Grčiji poslala velike okrepitve v orožju. Nadalje je zasedla otok Lemnos pred ustjem Dardanel, od koder nima daleč do Soluna, do bolgarske meje in do romunskih petrolejskih vrelcev. Časopisi pišejo, da bo prišlo do ostrih vojnih razvojev tam doli, če bi Grčija ne hotela sprejeti mirovnih posredovanj.

Odločnost Jugoslavije

Stališče Jugoslavije je pomirljivo in trdno. Kakor je ona trdno odločena, da se z vso svojo krvjo bori za svojo neodvisnost in državno celoto, tako je ona tudi odločena, da ostane nevtralna, dokler njeni življenjski interesi niso prizadeti.

Japonci proti Ameriki in Angliji

Na Tihem morju se razvija huda napetost med Japonsko na eni, Ameriko in Anglijo na drugi strani. Japonska se je baje obvezala, da bo istočasno, ko bo Nemčija na spomlad napadla Anglijo v Evropi, delala Angliji in Ameriki sitnosti na Tihem morju, da bi čim več angleških in ameriških sil privezala tja, torej izven evropskih bojišč. Toda Anglija in Amerika sta japonske grožnje vzeli zelo resno in sta pretekli teden izvedli obsežne vojaške ukrepe, da pravočasno preprečita Japoncem kakšen nov pohod proti jugu med angleška in ameriška ter nizozemska kolonialna posestva. Na tihomorskem področju pa Sovjeti z zadovoljnostjo gledajo na možnost nove vojne, ki bi Japonsko zaposlila drugod, Sovjetom pa odprla možnost, da bi šli zasedati kakšno ozemlje na Kitajskem ali v Mongoliji.

Bojišča brez izprememb

Na bojiščih v preteklem tednu ni bilo sprememb. Na zahodu so bili obojestranski bombni poleti srednjega obsega. V Albaniji so bili krajevni srđiti boji, ki pa niso spremenili fronte. V Afriki so bile večje operacije samo v Abesiniji in v Somaliji. V Abesiniji so abesinski četniki zasedli mesta 250 km globoko v deželi, v Somaliji so Angleži zasedli obrečje Džuba, 25 tisoč kvadr. km veliko. Iz Eritreje javljajo 6000 ujetnikov, med njimi enega generala.

Govor Mussolinija in Hitlerja

V nedeljo je govoril 10.000 glavi množici v Rimu Mussolini in med drugim dejal, da veruje v zmago s pomočjo Nemčije in v razpad britanskega cesarstva, predvideva pa dolgo vojno.

V ponedeljek 24. februarja je govoril vodja nemškega naroda Adolf Hitler ob obletnici narodnosocialistične stranke, ki ji je posvetil svoj govor. Omenil pa je, da bo letos končal vojno in s podmornicami uničil Anglijo.

Koliko povžije naš politični okraj Kočevje

V enem letu porabi prebivalstvo kočevskega političnega okraja te-le množine živil:

Moke bele	188 1/2	vagonov
Koruze	166	"
Koruznega zdroba	34 1/2	"
Testenine	2 3/4	"
Ješprenja	1 1/2	"
Kaše	1 1/2	"
Riža	8 1/2	"
Olja	5 1/2	"
Sladkorja	41	"
Kave	1	"
Cikorje	3 3/4	"
Žitne kave	3	"
Soli	57	"
Petroleja	12	"

Torej 515 vagonov brez petroleja. To so številke dognane po podatkih iz trgovin. Poleg tega pa je preračunati ono množino blaga, kar se si ljudi nakupili po mestih. No, pa če vzamemo samo gornje številke, bi te predstavljale zelo dolg vlak in zelo velik želodec.

Za kratek čas

Slovenski pregovori o repu.

Ako bi kar rep imela, muham bi se branila.
Ako ne zagradi za glavo, za rep naj nikar.
Ako zima ne ujé z usti, omaha z repom.
Bog ni dal kozi dolgega repa.
Bog že ve, kateri kozi rep krati (odbije, zasučé).
Če pa na rep stopiš, zacvili.
Dan je bolje loviti pri glavi, kakor pri repu.
Denar ima kratek (ali polzek) rep.
Dober je izgovor, če ga tudi pes na repu pri-
nese.
Ima dolg jezik ko krava rep.
Je kot kokotov (petelinov) rep.
Je lisici na rep sedel.
Kamor glava, tja tudi rep.
Kdor z gospodo češnje zoblje, ostanejo mu repi
(peclji).
Ne da Bog kozi dolgega repa.
Ta je hudiču rep izpulil.
Tako je povedal, da nima glave, ne repa.
Vsaka lisica hvali svoj rep. Šašelj.

Črni kruh in svetovna vojna

Vas Tribuč v Beli Krajini blizu Črnomlja, od katerega je oddaljena le slabo uro. Tje prihajajo že od nekdaj črnomeljske gospe, posebno gospe uradnikov, kupovat živila, kakor moko, belo in ajdovo, jajca, kokoši, piščeta i. dr. Pa je prišla neka gospa pred svetovno vojno h kmetu kupovat potrebna živila. Nazadnje pa ji pravi kmet: „Gospa, rad bi vam s čim postregel, pa nimam nič drugega, kakor domači črni kruh, če vam morem z njim postreči.“ „O hvala lepa,“ pravi gospa, „črnega kruha pn ne jem. Ne bi ga jela.“ Pa je prišla kmalu na to svetovna vojna in prav tista gospa je prišla zopet v Tribuč k istemu kmetu kupovat. Pa ji pravi zopet kmet: „Gospa, obžalujem, da vam ne morem z ničemer postreči, kakor s črnim kruhom, če bi ga morda hoteli prigriziti.“ „O rada,“ odgovori gospa, „prosim le dajte mi ga, vsaj doma nimamo nič kruha in tudi ne moremo kupiti ne kruha, ne moke za kruh.“ In s kako slastjo je jedla gospa črni kruh. Kako je bila pa tudi hvaležna, ko ji je dal kmet še velik kos črnega kmečkega kruha s seboj, da ga je odnesla domov za moža in otroke. Š.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in nove hranilne vloge obrestuje po 4%,
daje kratkoročna posojila proti zastavi ali poroštvu.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Nakup vagonovskih pošiljk
koruze, pšenice in moke

ugodno izvrši tvrdka

Bregar & Krek

Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19

Tvrdka dobavlja blago naravnost od proizvajalca.

Vse informacije brezplačno.